

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, kedd 1908. május 5.

101. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vicolo dell' Ospedale. (Új Wurzer ház). I. em.

Szerkesztőség telefonszáma 229. - Nyomdai telefonszáma 920.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre 12 kor. Egy óra 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos pelt sorja 40 mler.

Osztrák akció Dalmáciában.

Irta: Havass Rezső dr. királyi tanácsos.

Már hetek óta nagy fontoskodással és részletességgel írtak a bécsi lapok azokról a felolvasásokról, amelyeket január hó 16-án 18-én és 19-én tartottak Bécsben Dalmáciáról. A felolvasások rendezése a Mária Josefa védnőksége alatt álló „Dalmácia háziiparának fejlesztésére alakult egyesület” kezdeményezésére és a legfelsőbb körök támogatásával történt. Beck báró miniszterelnök a legnagyobb készséggel bocsátotta éndelkezésre a miniszterelnökség termet, melyeket Montenuovo herceg főudvarmester előzékenységből az udvari kert virágaival díszítettek. Montecuccoli gróf admirális, tengerészeti parancsnok pedig a haditengerészetre vonatkozó felvételeket engedte át a rendező bizottságnak.

A felolvasással kapcsolatosan dalmát kiállítás is rendeztek, melyhez az osztrák vallás és közoktatásügyi minisztérium, az osztrák művészeti és ipari muzeum és a központi csipke-tanfolyam Dalmáciára vonatkozó kiállítási tárgyakat bocsátott a bizottság rendelkezésére. Dalmácia regényes tájait Littrow Leó, Fischer Hans, Lullie J., Plunder Károly és más festőművészek alkotásaiban és számos fényképben mutatták be, melyek közül Mária Josefa főhercegnő felvételei váltak ki. Rubido-Zichy grófnő Abbaziából a Dalmát népviselethez tartozó nemes ékszergyűjteményt állított ki.

A felolvasások után dalmát speciálisokból büffé volt. Minthogy a felolvasásokhoz csak korlátolt számban adtak ki meghívókat, a kiállítást 5 koronas belépőjegygyel külön is meglehetett tekinteni. Amint a bécsi lapok írják a felolvasást óriási érdeklődés mellett tartották meg.

Miért e nagy zaj három felolvasásért? Hiszen ugyszólván majd minden nap tartanak Bécsben majd itt, majd ott több helyen is felolvasást. A hírlapok közlik a meghívót aztán pár sorban beszámolnak a felolvasásról. Mindezt csendben, minden feltűnés nélkül történik s íme most egyszerre a Dalmáciát ismertető előadások izgalomba hozták az osztrák társadalmat. Az udvari körök, a kormány, a hadvezetőség, az arisztokrácia, a pénzügy, testületnek, tudósok, művészek, szóval egész Bécs sietett csodálni Dalmáciát, megismerni természeti szépségeit, politikai és gazdasági jelentőségeit.

Csak a vak nem látja, hogy e felolvasások rendezése célzatossággal történt. Több mint száz éven át nem törődtek az osztrákok Dalmáciával, elhagyták, koldusbotra jutatták. Most egyszerre dédelgetik, füt-fát ígérnek neki, csak hogy Magyarországa ne lehessen. Sőt itt-ott már azt is hangoztatják, hogy a tényleg Ausztriához tartozó Dalmáciát jogilag is Ausztriához kell kapcsolni. E törekvésnek híre a külföldi lapokba is eljutott, s a minap a milánói „Corriere della Sera” foglalkozott vele. Mi ezalatt nyugodtan állunk, és tétlenül nézünk az osztrákok akcióját. De hát miért is mozgognánk, hiszen Dalmácia a miénk! Éppen a

napokban olvassuk az újságban, hogy ő felsége Rauch bárót Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bányájá nevezte ki. Ezzel rendben van a dolog, de hogy Rauch bárónak annyi köze van Dalmáciához, mint akár Kamcsatkához, ezzel már nem törődünk.

Hogy is szól az a kinevezés? „Kedves báró Rauch! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt Horvát- Szlavon- és Dalmátországok bányájá ezennel kinevezem. Kelt Bécsben, 1908. évi január 8-án. Ferenc József s. k.” Nézzük csak, hogy micsoda cifra dolog keletkezik ebből. M. John angol vállalkozó Dalmáciában nagyobb ipartelepét akar létesíteni s a „Times”-ből értesülvén Rauch báró bányai kinevezéséről, ír Rauch bárónak, kikérve annak támogatását, épp így ír Wekerle magyar miniszterelnöknek is, akinek okvetlenül döntő szava van a dalmát dolgokban, mert hiszen ő az előterjesztésre nevezték ki Rauch bárót Horvát- Szlavon- és Dalmátországok bányájá. Nagyot néz mr. John, midőn mind a két helyről azt a választ kapja, hogy forduljon az osztrák kormányhoz, mint amely alá Dalmácia tartozik, ez majd eligazítja az ügyet. Mr. John megintpellálja a „Times”-t, hogy miért közöl hamis adatokat, miért írja, hogy Wekerle előterjesztésére nevezték ki Dalmácia bányájá Rauch bárót, mikor ezeknek az uraknak semmi közük sincs Dalmáciához. A „Times” védi magát s megküldi mr. Johnnak a magyar hivatalos lapot, mely neki ad igazat. Mr. John alapos ember lévén, e furcsaságnak nyitjára akar jutni s egy magyar közjogásztól kér felvilágosítást. Ez azután körülmenyesen megmagyarázza a dalmát kérdést, amelynek a lényege az, hogy Dalmácia jogilag Magyarországhoz, tényleg azonban Ausztriához tartozik, s törvényeinkbe és közokiratainkba azért vesszük bele Dalmáciát, hogy a jogfolytonosságot fenntartsuk, mert azt akarjuk, hogy valamikor Dalmácia a miénk legyen. Mr. John nem szól semmit, csak gúnyos mosolyából sejtjük, hogy komédiának tekintti Dalmáciára való aspirációkat. Mr. Johnnak komédia lehet, de reánk nézve tragédia lesz, ha a jogi formákkal beérjük s egy szép napon Dalmáciát végleg elveszítjük.

Vasutasok napja.

Az országos vasutas szövetség fiemei kerülete e hó 3-án tartotta meg a Giardino Publico vendéglőjében kerületi közgyűlést. A közgyűlésre meghívta a kerületi elnökség a budapesti északi kerület társelnökét Bezeredy Abel drt, míg a központi vezetőséget Lányi József képviselte.

A gyűlést Fodor Ármán kerületi elnök nyitotta meg, üdvözölvén a vendégeket, majd elmondta elnöki megnyitóját. Az 1907. év a magyar vasutasok történetében fontos és emlékezetes évszám lett. Ez évben tető alá került kitartó nagy küzdelem után a fizetés rendezés és a törvénybe iktatott pragmatika. Bár az összes kívánalmakat nem elégtették ki, nagy-

jából mégis segítettek a vasutasok mai helyzetén.

A még fennálló sérelmek orvoslása érdekében a központi vezetőség emlékirata most döntés alatt van a kereskedelemügyi miniszternél, amelynek kedvező elintézését Batthyányi Tivadar gróf elnök kilátásba helyezte, sőt reméli, hogy a székesfehérvári országos nagygyűlés ek már kedvező eredményről számolhat be.

A fiemei drágasági pótléknak az altiszti kategóriára sérelmes kiszabása ellen a kerület elnöksége küldöttség útján fog a kereskedelemügyi miniszternél és az igazgatóságnál közbenjárni. Fodor elnök további kitartásra, lelkes küzdelemre buzdította a vasutasokat. A vasutas szövetség hatalmas társadalma — ugymond — ne legyen egy alvó tehetetlen óriás, hanem a korszellem mai színvonalára jutott és tettere hivatott testület.

Napirend előtt Bezeredy Abel szólalt föl, Lorber József díszelnök érdemeit méltatva s a kerületnek általa küldött üdvözlétet tolmácsolja. Éles szavakban kel ki az ellen, hogy a szövetségben a tagok akarata, szabad véleménye nem érvényesülhet. Kéri tagtársait, hogy a ma öntudatra ébredt vasutas gondolkodásával már össze nem egyezhető irány ellen mindig küzdjenek és a szabad vélemény nyilvánításának s a tagok akaratának érvényt szerezni el ne mulasszák. A titkári jelentést annak távollétében Fodor elnök olvasta föl, amelyből kitűnt, hogy a kerület taglétszáma 1907. év végén 649, a szaporodás pedig 144 tag volt. Jogvédelemért két esetben fordultak a kerülethez, amelyek kedvező befejezést is nyertek.

Grumszky Ede pénztárnok jelentéséből kitűnt, hogy a kerület 9 esetben 280 koronát fizetett ki segélyezés céljára és az 1907 év végén a kerület vagyona 1790 korona volt, amely gyümölcsözőleg van a fiemei Kereskedelmi Banknál elhelyezve. A vigalmi alap vagyona 50 korona. A közgyűlés a jelentéseket tudomásul vette s a felmentvényt megadta.

Az országos nagygyűlésen betöltendő ügyvezető alelnöki állásra a kerületi gyűlés Bezeredy Abel dr. felszólalása után egyhangulag Lorber Józsefet s a megválasztása esetén megüresedő titkári állásra Dely Gyula előterjesztésére nagy lelkesedéssel Bezeredy Abel drt jelölték.

Ezután a választások megejtését rendelte el az elnök. Megválasztottak: Társelnökké Polgár Samu mérnök. Alelnökké Bárdos Antal. Segédtitkárnak Piazza József. Választmányi tagok lettek: Farkas Béla, Jokits Tivadar, Balogh Márton, Epstein Lipót, Horváth Pál, Venutti Lénárd, Vinczay János, Lénárd József, Tóth Lajos, Somogyi Sándor, Bognár Károly, Stipelics Máttyás, Tóth József és Dobos István. A székesfehérvári országos nagygyűlésen mint megbízottak meg lettek választva: Dely Gyula, Hajdi György, Földes Győző, Szily Sándor, Weisz Adolf, Jovanovits Tivadar és Tóth Sándor. Pótmegbízottak: Garay Bernát és Bertics József lettek.

Az elnök végül meleg szavakkal köszöntet mondott a vendégeknek megjelenésükért s arra kérte Bezeredy Albert drt, hogy mint a szövetség kiváló, ügybuzgó és agilis tagja szerencsétessen még többször a fiemei kerületet. Bezeredy megköszönve a szíves fogadtatást és a beléje helyezett bizalmat, a meghívást köszönettel elfogadta és megígérte, hogy a fiemei kerületbe mindig a legnagyobb örömmel fog ellátogatni. Az elnök ezután az ülést be-rekeszti.

UJDONSÁGOK.

— **Rappresentanza.** A városi képviselő-testület ma délután 6 órakor Vio Ferenc dr. polgármester elnöklésével ülést tart a következő napirenddel:

Bejelentések, közlések, interpellációk. Egy rendkívüli hitel kérdése. Javaslat egy magán helyiség fölvetelére, rendőri őrhely céljaira. A gyermekbarát egyesület kérése a Giardino Publiconak egy ünnepély céljára való átengedése dolgában. A városi zenekar s a városi zeneiskola 1907 évi számadásai. Javaslat egy utcának és iskolának De Amicisről való elnevezése dolgában. Kisebbségi szabályozási ügyek. A villamosvasut 1907-ik évi mérlege. Az új középítési szabályzat tárgyalása. A zárt ülésen több tanítói ügy kerül elintézésre.

— **Uj honpolgárok.** Drufuka Quirino magántisztviselő, Gstettner Ágost „Adria” tisztviselő és Pauletich Mátyás könyvkötő szombaton tették le a magyar állampolgári esküt Vio Ferenc dr. polgármester előtt.

— **Berlini tudós a fiumei akvárium-ban.** Hermes Ottó dr., a berlini akvárium igazgatója tegnap délután a rovignoi biológiai állomás „Rudolf Virchow” nevű gőzösen Fiuméba érkezett és ma három geológus kíséretében a biológiai állomást tekintette meg. Hermes dr. sokáig időzött a biológiai állomáson s mindent megmutatott magának. A vendéget Garády Viktor az állomás vezetője kalauzolta. Vermes dr. távozásakor elismeréssel nyilatkozott a biológiai állomás mintaszerű berendezéséről. A kiváló tudós holnap reggel indul vissza Rovignoba.

— **Az Adria új szerződése.** Az Adria m. kir. tengerhajózási részvénytársaság igazgatósága tudvalevően új hajókat akar megrendelni és hajójáratát is szaporítani akarja. E milliós beruházást természetesen csak akkor viszi keresztül, ha a kormány a társaságnak 1911-ben lejárató szerződését meghosszabbítja. Az Adria igazgatósága erre vonatkozólag már régebben megtette előterjesztését a kereskedelemügyi kormánynak, mely — mint értesülünk — a legközelebbi napokban meg is kezdi a tárgyalásokat az Adria képviselőivel. Ha a kormány és az Adria igazgatósága az új szerződés dolgában megállapodásra jutnak, azzal az országgyűlés még ez év folyamán fog foglalkozni.

— **Kirándulás Adelsbergbe.** A fiumei állami polgári fiúiskola tantestülete és ifjúsága május 17-én tavaszi mulatsággal egybekötött tanulmányi kirándulást rendez, a már lapunkban közölt program szerint. A részvételi díj az ifjúság számára: vasúti viteldíj oda és vissza, belépés a barlangba, reggeli, ebéd és uzsonna 5 korona. Felmentés számára 7 korona. A kirándulókat külön vonat viszi Adelsbergbe. A rendezőség kéri azokat, akik a kiránduláson résztvenni óhajtanak, hogy szándékukat mennél előbb jelentsek be, hogy a különvonat nagysága dolgában idejében intézkedhessenek. A jelentkezésnél (Via Ospedale l. em. 4. ajtó) a részvételi díj is lefizetendő.

— **A dalmát hajózási szerződés.** Ausztriában már a parlament előtt fekszik az új szerződés, amely a dalmát hajózási összeköttetések tárgyában jött létre az osztrák kormány és a hajósvállalatok között. A Lloyd ennek értelmében a következő menetérti járatokat köteles fentartani: Trieszt—Cattaro, Trieszt—Spizza, Trieszt—Corfu—Presesa, Trieszt—Cattaro II, Pola—Zára. Ezen vonalak (1—3), évi segélye az 1.102.332 koronát meg nem haladhatja. A negyedik vonal életbeletétele esetén az állami segély legfeljebb 226.512 koronával, az ötödik vonalért pedig legfeljebb 289.536 koronával fog emelkedni. Minimális állami szubvenció a dalmát járatokért évi 500 ezer korona, amely összeg a szolgálat redukálása esetén is folyósítani fog a Lloydnak, ha a redukció nem a társulat hibájából következtet be. A szubvencióra kap a Lloyd havonként 80.000 korona kamatmentes előleget, a 4. és 5. vonalak felállítására esetén havi 20.000 koronával többet. Ezeket felül kötelezi magát a Lloyd arra, hogy legalább hat új gőzhajót fog beszerezni. A cattarói vonal számára egy gőzösnak 1908. évi május 1-én, a másodiknak július 1-én készen kell lenni, egy év alatt két új hajó állítandó a korfu—prevesai szolgálatba és két év alatt a spizzai járatok rendelkezésére. A cattarói két hajó beszerzésének céljaira 1.800.000 korona államkölcsönt kap a Lloyd, a pola—zarái szolgálat számára megrendelendő

hajókra pedig 1.500.000 koronát, amely összeg a társaság utolsó három évi államsegélyéből fognak levonni, vagyis ezeket az előlegeket az 1919, 1920. és 1901. években kell majd visszafizetni. Évenként tartozik a Lloyd a hajók értékéből legalább is a beszerzési ár 5%-át levonni értékesítésük címén. Köteleztetett a Lloyd arra is, hogy csakis olyan gőzhajókat fog a dalmát szolgálatba beállítani, amelyek egyaránt alkalmasak posta-, személy- és áruszállításra. A cattarói hajók bruttó ürtartalma 1000 tonnában, a többi gőzösné 650 tonnában van megállapítva. A menetrendek és azok módosításai a miniszter ellenőrzése alá tartoznak. A kereskedelmi kormánynak jogában áll azt is követelni a Lloydtól, hogy menetrendjébe új közbeeső kikötők érintését is felvegye, de a tengeri mérföldkülömbőség az év folyamán a 3000-et meg nem haladhatja. Megfelelő rendelkezéseket tartalmaz a szerződés az osztrák anyagok előnyben való részesítése tárgyában. A díjszabások a miniszter ellenőrzése alá tartoznak és köteles lesz a Lloyd a kormány kívánságára közvetlen vasúti és hajószállítási tarifákat létesíteni a kormány által megjelölendő vasutársaságokkal. A szerződés egyéb pontjai általános jellegű rendelkezéseket tartalmaznak.

— **Könyvelő és lovornő szerelme.** A Bisini cirkusz két lovornője, mialatt a társulat Fiumében játszott, megismerkedett Longendorf Gyula tizenéves könyvelővel. A fiatalember beleszeretett az egyik hölgybe, s ettől kezdve állandó kísérvé szegődött. A lovornő sem idegenkedett az ifjútól, s így örömeiket semmi sem zavarta meg. De mert tökéletes boldogság nincs a földön, a fiatalok egyetértését is megzavarta a sors. A cirkusz ugyanis Triesztbe indult. A szerelmes ifju minden módott megkísérelt, hogy hölgye közelében maradjon, de sikertelenül. Ekkor elhatározta, hogy mint clown szerződik a cirkuszhoz, de ez a terve sem volt keresztülvihető. A szerelmek tehát elváltak. A cirkusz elindulása után a fiatalember azon gondolkodott, hogyan tölthetne néhány kellemes napot Triesztben. A véletlen azonban pénzhez juttatta. A gimnázium tornatanárának zsebéből a tornaterem ruhatarában kivette a pénztárcát, amelyben 760 korona volt, s barátja Festő Róbert társaságában Triesztbe utazott, aki a másik lovornőnek udvarolt. A kellemes óráknak a trieszti rendőrség vetett véget, amely a fiumei rendőrség megkeresésére letartóztatta a két gavallért.

— **A kikötőből.** Érkezett: „Vindobona” osztrák gőzös Triesztből 5000 bál dohánnyal, a fiumei gyár részére; „Giovanni Battista” olasz gőzös Velencéből úresen. Indult: „Carpattia” angol gőzös Newyorkba 630 tonna vegyes áruval; „Adria” magyar gőzös Tangerba 229 tonna fával és 110 tonna vegyes áruval; „Rutheiglen” angol gőzös Barry Islandba úresen.

— **Eltűnt pénzes zsák.** A Dalmácia hajózási társaság „Jason” gőzösnének kapitánya Vuskovich feljelentést tett a rendőrségen, hogy egy Triesztben Zárába feladott háromezer koronás pénzeszsák eltűnt a kabinjából, ahol a postatárgyakat is őrzi. A kapitány közelebbi felvilágosítást adni nem tudott, csak azt jegyezte meg, hogy a kabin zárja Lussinpiccolo közelében nem jól működött. Ő azonban nem tulajdonított fontosságot ennek. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **A dalmát vasúti hálózat** tervezett kiépítésének előmunkálatai serényen folynak. A knin—országhatári (Pridubic) vonal trace-revisióját már megtartották; a vonal irányának végleges megállapítása után azonnal hozzáfognak a részletes tervek kidolgozásához. A duhopolje—madinici vonal részletes terve már elkészült. Megkezdették a madinic—metkovi 96 km. hosszú tervezett vonal általános tervezésének elkészítését is, amennyiben a terepfelvétele az első 39 km. hosszú vonalszakaszra nézve már megtörtént. Zárában nyomjelző kirendeltséget szerveztek, melynek legsürgősebb feladata a zára—benkovac—djevverskei és devverske—kistanje—ocestovoi (a tervezett knin—országhatári vonal állomása) részvonalak általános terveinek elkészítése. A terepfelvételeket már megkezdtek és a zára—benkovac—djevverskei vonal első 28 km. hosszú vonalrészére már be is fejezték. Több vonalra nézve részletes térképtanulmányokat végeztek; így pl. a devverske—zitanici vonalra nézve, mely Zára és Spalato között rövidebb összeköttetést hozna létre. Mindezen vasútvonalak mellett Metkovic-

nak a tengerrel való összeköttetése, valamint a gabela—uskopolja—zelenikai már meglévő vonalnak Teodon keresztül Spizzaiig való vezetése kérdését is tanulmány tárgyává tették épügy, mint a dugopolje—arzano—bugojnoi vonal létesítésének tervét is. Osztrák körökben ezen vonalnak az egész vasúthálózat kiépítésére megszabott határidőn belül való kiépítését remélik.

SZINHÁZ.

Dollárkirálynő.

Szombaton este ismét premier volt a Fenice színházban. Balla Kálmán operettársulata Fall Leo operettjét a Dollárkirálynőt mutatta be a fiumei közönségnek s ismét gazdagította sikereit. A Dollárkirálynő szép muzsikája meghódította a nagy városok színpadjait s Fiumében is a közönség tetszésével találkozott. A szövege, ha nem is valami gazdag cselekményben, sok tekintetben föltűnő a mai modern darabok librettóit. A zenéje pedig csupa melódia, amely színes, eleven és fülbemászó s már a két előadás után is szeljtben-hosszában városzerte ismertté vált.

A darab első két felvonása Amerikában játszik, a dollárok hazájában s a legújabb kérdést az európai elszegényedett nagy urak hozományvadászát állítja be érdekes formában. A szénkirály leánya férjet akar magának vásárolni, de a kísérlete nem sikerül, mert Dénes Ákos nem vásárolt férj akar lenni. A másik házassági cselekmény érdekesen szövődik. Daisy és Chlick Hans házassági szerződést kötnek. Az elv: sok barátság — semmi szerelm. Persze a szerződést megszegik a barátságos nászúton. A harmadik főszereplője a darabnak John Couder a szénkirály, akit belebolondítanak Olga álgrófnőbe. Tánccok, gyönyörű énekkettősök tarkítják a darabot, amelyet Balla Kálmán színtársulata pompás előadásban hozott színre.

John Couder szerepében sikerült alakítást mutatott be Bérczi Gyula, a társulat kitűnő komikus, akinek szellemes „kiszólásain” jól mulatott a közönség. Szentgyörgyi Lenke Olga szerepében aratott nagy sikert. Pompás belépőjét, amelyet Cseh Ivánnal és Horváth Károlylyal járt, meg kellett ismételnie s épp így járt a második felvonás táncoktetszéssel, amelyet Bérczi Gyulával táncolt. Bándy Rózsit ezúttal először láttuk nagyobb szerepben. Énekével nagy sikert aratott. Borbély Lilinek is a Dollárkirálynő-ben volt az első igazi sikere. A Várady Mártonnal énekelt bájos énekkettőt az első és a harmadik felvonásban meg kellett ismételnie. Csöregh Jenő kitűnő volt Dénes Ákos szerepében. Szép énekét a közönség többször megtapsolta. Epizód szerepében jó volt Havassy Szidi is. A rendezés Rubos Árpád kitűnő munkája volt. A tánccokat a színház bájos balett-mesternője Bércziné Horváth Irma tanította be, aki Nagyváradon is a közönség kedvence volt. A zenekar jól juttatta érvényre az operett szép és melódikus zenéjét.

(f. o.)

— **A Fenice színházban** ma este a tegnapelőtt zajos sikerrel bemutatott Dollárkirálynő kerül színre harmadzszor, ezúttal a kedvezményes utalványok is érvényesek. A közönség Fall Leo operettjét oly szeretettel fogadta, mint annak előtte a Varázskeringőt, az egyes zene és énekszámok már nagy népszerűségnek is örvendenek.

Holnap kedden a Vig özevgy van műsoron, Lehár Ferenc pompás kompozíciója a címszerepben B. Csik Irén asszonnyal, akinek Glávári Hannájában már tavaly is sokszor gyönyörködött a fiumei közönség. A többi szerepet is a színház elsőrangú szereplői játssza. A Vig özevgy múlt évi előadásait mindenkor zsúfoló ház nézte végig, s remélhető, hogy az idei kiváló ensemble előadását is ugyanaz az érdeklődés fogja kísérni, mint az eddigieket. Danilót Várady Márton, Zeta Mirko követet Cseh Iván, Valenciennet pedig Bándi Rózsit fogja játszani.

Szardára Buchbinder Bernát zamatos izü kacagtató bohózata a Postás fia és huga (Er und sein Schwester) van műsorra tűzve a vezető szerepekben Szentgyörgyi Lenkével és Rubos Árpáddal, kiknek eddigi művészpályájukon a legnagyobb sikerben volt részük Felhő Muki és Klára szerepeikben. A színháznak ugyszólván teljes személyzete részt vesz a darabban, amelyneknek holnaputáni reprizére nagy ambícióval készül Balla igazgató. A postásfia és huga énekes bohózatot Rubos Árpád,

rendezi és *Hajós Károly* másodkarmester fogja dirigálni. Ugy a keddi, mint a szerdai előadásokra már eddig is számos jegyet foglaltak le a színházi pénztárnál, ahol naponként délelőtt 9-től 12-ig és este 6 órától kezdődőleg lehet még előjegyezni.

— **Le a kalappal!** Balla Kálmán színházigazgató üdvös reformot hozott be, amelyet a közönség csak örömmel fogadhat. Eddig a közönség körében általános volt az elégedetlenség, amelyet a hölgyek kalapjai okoztak. Ezen segített most Balla Kálmán igazgató még pedig úgy, hogy a színlapon felhívta a közönséget, hogy a nézőtéren a kalapokat levegyék. Ezt a reformot mi is örömmel fogadjuk, mert tény és való, hogy ezen csak a közönségen van segítve. Különben is az összes színházakban manapság már kalap nélkül járnak a hölgyek s ezzel tartoznak maguknak is. Azt hisszük, hogy Balla igazgató reformját örömmel veszi tudomásul minden békétlenkedő, hiszen mindig az volt a Fenicseben a jelszó: **Le a kalappal!**

— **Uj bérlő.** Balla igazgató idejében még az eddig is szép számmal levő bérlő közönség sorában tegnapról kezdve még egy notabilitás vett részt. Ugyanis *Paolo de Battagliarini* olasz konzul bérelt zsöllyét az összes ezidei előadásokra. Kivüle is vannak még többben, akik a szezon hátralévő idejére bérelni szeretnék, amit különben természetesen veszünk az idején kitűnő, összevágó előadásai mellett.

Fenicse színház Fiume.

Bérlet 16. szám, páros.

Hétfőn, 1908. május hó 4-én:

Kedvezményes jegyek érvényesek.

!! Budapest és Bécsben szenzációs sikert aratott operette !!

Ujdonság!

Itt harmadszor!

Dollárkirálynő

Operette 3 felvonásban. Írták: Willner és Grünbaum. Fordította: Faragó Jenő. Zenéjét szerző: Fall Leo.

Személyek:

John Boudier, az amerikai szenttrósz elnöke	Bérczi Gyula
Alice, leánya	Bándy Rózi
Dick, az unokaöccse	Horváth Károly
Daisy Gray, az unokahuga	Borbély Lili m. v.
Dénes Akos	Csöreg Jenő
Schlick Hans báró	Várady Márton
Olga	Szentgyörgyi Lenke
Tom, Couder testvéröccse	Cseh Iván
Miss Tompson, gazdasszony	Havassy Szidi
James, komornyik	Radnay György
Bill, soffőr	Vajda András

TAVIRAT. TELEFON.

Képviselőválasztás.

EGER, május 4. A kápolnai kerület választópolgársága egyhangulag Maczki Emil főjegyzőt jelölte ki képviselőnek.

A Polonyi-Lengyel pör.

A tegnapi incidensek.

BUDAPEST, május 4. (Érkezett vasárnap éjjel). A Polonyi-Lengyel pör tárgyalásán az ügyész kifejti, hogy az esküdtek elfogultak. Tegnap egy esküdt nála járt, aki elmondta neki, hogy az ítélet kész, szükséges tehát új esküdtek kiscsorsolása. A bejelentés nagy feltűnést keltett. Lármásan követelték az esküdt nevének bejelentését. Az esküdt maga jelentkezik Mahunka Imre pótesküdt személyében, aki tagadja hogy ezeket mondotta volna. Az elnök nem lát okot új esküdtek keresésére. Az ügyész semmisségi panaszt jelent be.

Ezután felolvassák a határozatot a bizonyítás kiterjesztése ügyében, amely kis keretben engeólyeztetik is. Polonyi, az ügyész és Lengyel Zoltán semmisségi panaszt jelentenek be. Polonyi Géza erre a következőket jelenti ki:

— Most már semmi keresni valóm többé itt nincsen. Nem kívánok résztvenni a tárgyalás további folyamán. A tárgyaláson fiammal kívánom magam képviseltetni.

Ezután összecsomagolta az iratait és elhagyta a tárgyalótermet.

Az elnök ezután a Dunagőzhajózási Társaság ügyében tartott Polonyi-féle beszédeket olvastatta fel s ezzel a bizonyító eljárást befejeztinek nyilvánította.

Ezután föltették az esküdtekhez intézendő kérdéseket, büntös-e Lengyel Zoltán, hogy a „Nap”-ban megjelent cikke alkalmas-e arra, hogy Polonyit közmegegyezésnek tegye ki. Erre a tárgyalást befejezték. A perbeszédet ma délután 4 órakor kezdik meg.

Türr István halála.

Az olasz király részvéte.

BUDAPEST, május 4. Türr István halála alkalmából az olasz királytól is részvétlirat érkezett.

Tüntetés Zágrábban.

ZAGRAB, május 4. Nagy néptömeg tegnap tüntetni akart Surmin egyetemi tanár nyugdíjaztatása miatt. A rendőrség a tüntetőket szétverte. Számosan megsebesültek. Több letartóztatás történt.

Forradalom Peruban.

RIO DE JANEIRO, máj. 4. Peruból érkezett táviratok szerint ott kiütött a forradalom.

Nyílt-tér). Válasz

mindazon támadásokra, melyek a impregnált és szelekbionált (válogatott) takarmány répamagra (csillag védjeggyel) vonatkoznak.

Mindezekig hallgattunk azokról a rendszeresen folytatott támadások és gyanúsításokról, melyek szóban és írásban érintették a nagytekintélyű Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő céget Budapesten.

De miután a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” lapjának egutolsó számaiban a „Jaensch” nevet is említi, ezennel a következőket jelentjük ki a nyilvánosság előtt:

1. Minden egyes bál csillagjeggyel és eredeti ólomzárral ellátott takarmány répamag, melyet a Mauthner Ödön cégnek szállítottunk, tényleg impregnálva is lett. — **NEM IGAZ** tehát, ha Rázsó tanár ur vagy a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” lapjának szerkesztője ennek ellenkezőjét állítják.

2. Minden egyes bál takarmány répamag, melyet a mi ólomzárral a Mauthner Ödön cégnek szállítottunk, teljesen kifejtett, nehéz, eredeti jelleggel bíró anyarépákból származik, melyet tápérték tartalmára nézve laboratóriumunkban egyenként megvizsgáltunk. — **NEM IGAZ** tehát, ha Rázsó tanár ur vagy a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” vezetője ennek az ellenkezőjét állítják.

3. Sohasem kértük a „Német Gazdasági Egyesület”-et, hogy tenyésztésünket a magtenyésztési törskönyvbe beiktassa. **NEM IGAZ** tehát, ha azt bármily oldalról is állítják. — Az az állítás **SEM IGAZ**, hogy a répamag tenyésztésünk bevezetésére vonatkozó kérelmünket a „Német Gazdasági Egyesület” bíráló bizottsága visszautasította volna, mert eziránt sohasem folyamodtunk.

4. **IGAZ AZONBAN** az, hogy minden nagyobb, szolid tenyésztő német cég az anyanövény kiválasztása által igyekszik termékeit megjavítani, — hogy velünk együtt létezik sok magtenyésztő, ki a laboratóriumban való egyenkénti vizsgálattal a takarmányrépa minőségét javítja, ami nem tevéstendő össze a szokásos szemmérték után való válogatással, melyet minden gazda egyedül is eszközölhet. Ezen eljárás természetesen össze sem hasonlítható és cenyésző értékkel bír a vegyi vizsgálat alapján kiválasztott anyarépákkal szemben.

5. **Igaz végül**, hogy nincs oly szolid német takarmányrépa magtermelő, ki szelekcionált (válogatott) anyarépáról származó eredeti magvait olcsóbb áron bocsájtaná forgalomba, mint mi.

Az igen tisztelt gazdaközönség eléggé intelligens, hogy a mi nyilatkozatunkból levonja azt a következtetést, hogy mely indító okokra vezetendő vissza az a hajszá, melyet a mi szelekcionált (válogatott) anyarépáról tenyésztett impregnált takarmányrépamagunk ellen indítottak, s e hajszának fővonásaiban ne lásson mást, mint gyűlöletet és irigységből fakadó gyanúsításokat.

Ha nálunk terjesztenek ehhez hasonló irigy, valótlan állításokat, az illetők ellen megindítjuk a büntényítő eljárást.

Aschersleben, 1908. április hó.

Gustav Jaensch et Co.

magtermelési részvénytársaság.

* E rovatban közöltékért a beküldő felelős. (A szerk.)

Felelős szerkesztő: Murai Jenő.

Szerkesztő: Fodor Oszkár.

Fiumei első magyar rizshántoló-és rizskeményítőgyár részv. - társaság

FIUME.

Különlegesség

FÉNYKEMÉNYÍTŐ
táblácskákban.

VÉDJEGY.

A vegyi tisztaságért a gyár kezkeskedik.

Marse L. Fiume

Via Governo (Corso).

Ujjonnan érkezett sralma- és nemezkalapok a legelső bel- és külföldi gyárakból. Gyermekek-különlegességek. Panama-kalapok.

Halál a poloskákra!

DESODEROL

az egyetlen radikális szer poloskák és más férgek ellen. Ragados betegségek ellen fertőtlenítő. Elarusító

Graf A. Fiume Riva Canale Telef. 622.

Literje K 150 házhoz szállítva.

Lakasok fertőtlenítése elvállaltatik.

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA

betétkönyvek és folyószámlák után

4½% netto kamatot

térít meg feleinek

A járadékadót a bank önmaga viseli.

„De la Ville“

kávéházban

ma és minden este

BARCA JENŐ

jeles kaposvári cigány zenekara

hangversenyez.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalett-cikkek és szépitőszerek stb. stb.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Estéknként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

Budapesti női szabónő

a legelegánsabban és igen jutányosan készít angol és francia női kosztümöket.

Seiler R. Susák

Strossmayerova u. 68. II. 17.

PORTO-RÉ (KRALJEVICA)

LIBURNIA SZÁLLÓ

tengeri fürdő remek hullámveréssel.

Gőzösön 40 percnire Fiumétól.

Pormentes levegő. Gyönyörű fekvés.

— Teljes ellátás mérsékelt áron. —

KITÜNŐ KONYHA!

FÜRDŐK ÉS ORVOS A HÁZBAN!

ROYAL SZÁLLÓ FIUME

Via Andrassy, — Telefon 121. sz.

Központi fekvésű, elsőrangú új családi szálloda a villamos vasut mentén. Villamos világítás, lift, fürdőszobák stb. stb.

Table D'Hôte külön asztalokon.

HEIM F. 20 éven át a fiumei Deák-szálló tulajdonosa.

Prodam és Társa Fiume

◀ Mérnöki iroda és iparvállalatok berendezése ▶

Via Adamich 1. sz.

Via Adamich 1. sz.

Villamos világítási, villámhárító, telefon és villanyos-csengő berendezések.

Villamos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.

Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.

Különlegesség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.

Pálma-Hajviz

a jelenkor orvosszakértőinek vizsgálati alapján az elismert legjobb hajviz. Növény- és gyökérkivonatokból természetes uton előállított higiénikus hatásokban bővelkedő hajviz.

PÁLMA-HAJVIZ

erősíti a hajsálak gyökereit és ezáltal megszünteti a haj idő előtti kihullását és megakadályozza a korpa-képződést.

PÁLMA-HAJVIZ

a hajnövést jótékonyan előmozdítja és annak meglevő színét épségben tartja.

Kapható CSIZMÁS DEMETER

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló közelében).

— Ára K 2.50 —

Vizsontelarusítóknak engedmény.

KURZ FRIGYES

szobafestő

czimfestő és mázoló,

Vicolo del Pino 9.

Elvállalok szoba- és díszletfestést, mázolást a legegyszerűbb kivitelűtől a leggazdagabbig.

Fa-, bádóg-, vászon- és üveg-cimtaflák készítését a legmodernebb kivitelben a legolcsóbb árak mellett.

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri

mely tisztelettel

KURZ FRIGYES

Vicolo del Pino 9. szám.

CRNKOVIĆ

szálloda, penzió és kávéház.

CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlenül a tengerpart mentén, a mólótól 2 percnire.

Kitűnő magyar és német konyha.

Kitűntetve a német orvos kongresszus által.

Eredeti magyar és német fajborok valamint Müncheni és Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan alkalmas hely.

Olcsó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: CRNKOVIĆ JÓZSEF.

Nagy Alkalmi Vétel!!

Partiban vásárolt nagymennyiségű úri- női- gyermek-divatharisnyákat

hatalatlan olcsó árban ad el a

NEW-YORK

áruház

FIUME, Via Andrassy I. sz.

SPORT VENDÉGLŐ

FIUME, Via Germania 2 a Jellaesics kaszárnya mellett.

Izletes magyar konyha. - Kitűnő borok. Kőbányai Polgári Sör.

WEISZ JENŐ vendéglős.

ELSO FIUMEI RUHA - SANATORIUM

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).

Ruhát vasalásra és javításra átveszek. Olcsó havi előfizetés ellenében rendszerben tartom az egész ruhakészletet. 30 éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szíves pártfogást kér

Schönberg H. férjiszabó.

Telefon sz. 19.

Telefon sz. 19.

Wellmann Testvérek

Vas- és fémáru kereskedés

Via del Pozzo 2 — FIUME — Via del Pozzo 2.

Raktárak Via delle Pile 4 és Scoglietto 2. sz.

ajánlják dusan felszerelt raktárakat vas- és fémáruban, mindenféle szerszámokban és épületvasalásokban.

Feliratok. — Másoló prések. — Sulyzók.

Nagy raktár hidas-, tizedes és konyha-mérlegekben.

„KOMET” önműködő ajtózáró készülék.

Forgópisztolyok. — Szobapuskák — Töltények.